

171. Lauantaina 13 päivänä joulukuuta 1997

kello 0.05

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys oikeusapulaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi 5846

Hallituksen esitys 132/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 17/1997 vp

2) Hallituksen esitys laiksi joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemistä ja rankaisemista koskevan yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä annetun lain muuttamisesta 5848

Hallituksen esitys 180/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 18/1997 vp

3) Hallituksen esitys laiksi petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta annetun lain kumoamisesta 5849

Hallituksen esitys 109/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 18/1997 vp

4) Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta 5850

Hallituksen esitys 201/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 30/1997 vp

5) Hallituksen esitys laiksi työttömyys-
turvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta
muuttamisesta 5851

Hallituksen esitys 152/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
31/1997 vp
Toivomusaloite 239/1997 vp

6) Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja
terveydenhuollon suunnittelusta ja val-
tionosuudesta annetun lain muuttamisesta 5852

Hallituksen esitys 216/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
32/1997 vp

7) Hallituksen esitys laiksi toimeentulo-
tuesta sekä laiksi sosiaalihuoltolain ja -ase-
tuksen eräiden säännösten kumoamisesta 5853

Hallituksen esitys 217/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
33/1997 vp
Lakialoite 116, 126/1997 vp

8) Hallituksen esitys työvoimapoliti-
sen järjestelmän uudistamiseen liittyväksi
lainsäädännöksi 5858

Hallituksen esitys 178/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 14/1997
vp
Lakialoite 33/1995 vp

9) Hallituksen esitys laeiksi työttömien
omaehtoisen opiskelun tukemisesta ja
opintotukilain 6 §:n muuttamisesta 5861

Hallituksen esitys 215/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 15/1997
vp

Toinen käsittely

10) Hallituksen esitys arvopaperien lainaussopimusten ja takaisinostosopimusten verotusta koskevaksi lainsäädännöksi 5862

Hallituksen esitys 218/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 43/1997 vp

11) Hallituksen esitys laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 229/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 34/1997 vp

12) Hallituksen esitys laiksi vakuutus-kassalain muuttamisesta 5863

Hallituksen esitys 221/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 35/1997 vp

13) Hallituksen esitys laiksi eläkesäätiö-lain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 222/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 36/1997 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho, Alaranta, Aura, Brax, Halonen, Heinonen, Hellberg, Huttu-Juntunen, Isohookana-Asunmaa, Kaarilahti, Knaapi, Korhonen R., Korteniemi, Laakso, Lehtosaari, Liikkanen, Lipponen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Niinistö, Pekkarinen, Rajamäki, Rantanen, Saapunki, Skinnari, Tiusanen, Vihriälä, Vokkolainen ja Wideroos.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä

virkaehtävien vuoksi edustajat Aura, Halonen, Hellberg, Isohookana-Asunmaa, R. Korhonen, Lipponen, Tiusanen ja Wideroos sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Aho, Alaranta, Kaarilahti, Korteniemi, Laakso, Lehtosaari, Liikkanen, Markkula-Kivisilta, Pekkarinen, Rajamäki, Saapunki, Vihriälä ja Vokkolainen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys oikeusapulaiksi ja siihen liit-tyväksi lainsäädännöksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 132/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 17/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt, lakivaliokunnan mietinnössä ehdotetut 15. ja 16. lakiehdotus sekä hallituksen esitykseen sisältyvät 2.—5., 10., 12. ja 14. lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Kolmannessa käsittelyssä on nyt oikeusapulain uudistaminen. Tämä lakihan muuttui valiokunnassa hyvin perusteellisesti, koska sen valmistelu ei ollut sellainen, että se olisi voitu hallituksen esityksen mukaisena edes perusrakenteeltaan hyväksyä. Uudistuksessa on paljon hyvää, mutta muutamia kohtia jäi kuitenkin niin paljon avoimiksi, että niihin on tässä kolmannessa käsitte-lyssä syytä vielä lyhyesti palata.

Ensimmäinen asia ja tärkeä vakava oikeusturvakysymys tässä maassa on se, että ns. keskituloiset eivät saa oikeusturvaa siinä määrin kuin kansalaisen perusoikeutena pitäisi saada. Mietinnön sivulla 9 tästä asiasta puhutaan, ja täällä on kehoitus, että kun oikeudenkäymiskaaren 21 lukua ollaan uudistamassa, siihen liittyen ”on selvitettävä, millä keinoin oikeudenmukainen oikeudenkäynti on myös keskituloisten ulottuvissa”. Tämä on hyvin tärkeä asia. Esitin tästä ponsilau-sumaa valiokunnassa, mutta kun kannatusta ei tullut, se jäi käsittelemättä sen pitemmälle. Tässä yhteydessä kiinnitän tähän asiaan vain vakavaa huomiota.

Toinen tärkeä asia on kunnallisten oikeusapu-toimistojen henkilökunnan lisäeläkejärjestelmä näiden henkilöiden siirtyessä valtion virkoihin.

Mietintöön on sivulle 8 kirjoitettu, että valiokunta edellyttää, että tämä asia hoidetaan, ja se on Kunnallisen eläkelaitoksen vastuulla. Tämä on tärkeä hoitaa ensi keväänä, kun tästä voidaan siellä päätöksiä tehdä. Tämä on merkitty ”valiokunta edellyttää” -muotoon, mutta siitä huolimatta tämä asia ei ole eduskunnan pontena, enkä sitä tässä vaiheessa esitä myöskään ponneksi, koska se koskettaa kunnallista päätöksentekoa.

Arvoisa puhemies! Kolmas tärkeä asia on se, että tämän uudistuksen myötä oikeusapupalvelujen saatavuus heikkenee. Valiokunta toteaa mietinnössään, että oikeusaputoimistojen määrä vähenee nykyisestä 160:stä 70:een, ja toteaa edelleen, että toimistojen vähentämisestä seuraa väistämättä, että palvelujen saatavuus harvaanasutuilla alueilla vaikeutuu. Tämän johdosta ”valiokunta edellyttää, että ainakin niihin kuntiin, joissa on oikeusaputoimisto, järjestetään joko sivutoimisto tai sivuvastaanotto, jossa oikeusavustajilla on riittävät ja tarkoituksenmukaiset vastaanottoajat”. Tämä on valiokunnan mietintöön kirjoitettu muodolla ”valiokunta edellyttää”, mutta keskustansiasta saamani selvityksen mukaan tämä ei kuitenkaan mene eduskunnan vastaukseen hallitukselle eikä ole siinä mielessä siis ponsi. Tämä on kuitenkin tavattoman tärkeä asia, näiden peruspalveluiden saatavuuden turvaaminen. Tämän johdosta, arvoisa puhemies, ehdotan, että eduskunta hyväksyisi seuraavan perustelulausuman:

”Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää, että ainakin niihin kuntiin, joissa nyt on kunnallinen oikeusaputoimisto, järjestetään sivutoimisto ja muihin kuntiin sivuvastaanotto, jossa oikeusavustajilla on riittävät ja tarkoituksenmukaiset vastaanottoajat. Tämän lisäksi tulee laajentaa nyt koekäytössä olevaa palvelumuotoa, jossa oikeusavustajat muun muassa tietokoneella varustautuneina menevät asiakkaiden luokse.”

Arvoisa puhemies! Tämä on siis valiokunnan mietinnössä merkitty ”valiokunta edellyttää” -muodossa, mutta sitä kautta se ei tule ponneksi, mutta jos ja kun tämä esitykseni hyväksytään, se on myös ponsi.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Viimeisen vuoden aikana on todettu, että kihlakuntauudistuksen kautta lupauksista huolimatta palvelut ovat heikentyneet entisten nimismiespiirien alueella ja viimeisetkin juristit tavallaan ovat poistuneet pienemmiltä paikkakunnilta. Nyt tämä lakiesitys jatkaa sitä samaa linjaa, jota Lipposen hallitus on lähtenyt toteuttamaan. Tämä

perustelulausumaesitys, jota ed. Kankaanniemi on esittänyt, takaisi omalta osaltaan ainakin osittain sen, että paikkakunnalla olisi paremmin saatavissa pieni- ja keskituloisille kansalaisille myöskin juristipalveluja.

Arvoisa puhemies! Tämän johdosta kannatan ed. Kankaanniemen perustelulausumaehdotusta.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ototta, että oikeusaputoimistojen määrä alenee tämän lain mukaan 160:stä 70:een, ja on aina olemassa vaara, että oikeusaputoimintojen saatavuus erityisesti harvaanasutuilla alueilla merkittävästi vähenee. Valiokunta kyllä käsitykseni mukaan oli hyvin suojele sille ajatukselle, että näin ei kävisi, vaan palvelut pysyisivät nykyisellään, ehkä paranisivatkin, ja eduskunnan kyselytunnilla muun muassa oikeusministeri Häkämies tätä asiaa kysyessäni oli sitä mieltä, että sivuvastaanottoja tullaan perustamaan sellaisiin kuntiin, joissa oikeusaputoiminta muuten jäisi huonoihin kantimiin.

Tämä ed. Kankaanniemen ponsi on tietysti kannatettava. Ehkä viimeinen lause olisi saanut jäädä tästä poisikin: ”Tämän lisäksi tulee laajentaa nyt koekäytössä olevaa palvelumuotoa, jossa oikeusavustajat muun muassa tietokoneella varustautuneina menevät asiakkaiden luokse.” Eihän tämä ole mitenkään haitallista. Tämähän vie ehkä tarpeeksi pitkälle, mutta ehkä sitä edeltävät lauseet olisivat riittäneet eduskunnan ohjaukseksi, koska muu ohjaus tapahtuu kuitenkin ministeriön taholta, mutta ei liika koskaan pahaksi ole muuta kuin selkäänsaamisessa. Miksei tämä ole ihan hyvä, vaikka tämä viimeinenkin lause tässä on.

Ed. L a x : Arvoisa puhemies! Minä olen hyvin iloinni siitä, että kollegani ed. Kankaanniemi niin vakavasti ottaa tämän valiokunnan mietinnön ja vielä haluaa korostaa joitakin siinä jo korostettuja tärkeitä asioita.

Haluaisin vain muistuttaa siitä, että meidän ei tarvitse tässä nyt liioitella. Lakivaliokunta vajaa kaksi kuukautta sitten esitti toivomuksen ja edellytyksen, että hallitus toisi meille lakiesityksen muun muassa syytetyn julkisen puolustuksen järjestämisestä ja syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Kukaan ei osannut odottaa, että nämä asiat tulisivat kahden kuukauden sisällä. Tulivat! Meidän ei tarvitse hyväksyä erityistä pontta tämän valiokunnan yksimielisesti esittämän asian eteenpäin viemi-

seksi. Kyllä me voimme luottaa siihen, että asia ilman nimenomaista ponsiehdotusta menee eteenpäin, niin kuin valiokunta on todennut mietinnössään.

Ed. Saarnio: Arvoisa rouva puhemies! Olisin voinut perua tämän puheenvuoroni, kun huomasin, että valiokunnan puheenjohtaja Lax otti puheenvuoron. Olisin samaa sanonut kuin hänkin, että tämä ponsi edustaa sitä ponsiluokkaa, joka tarkoittaa, että hämärän tultua on syytettävä katuvalot. Siis tämä on maailman turhin ponsi, ja huoli, joka tässä esitetään, on yleisesti tiedostettu valiokunnassa. Ihmettelen, että tämän kaltaista politiikkaa vielä tällä tasolla yritetään myöhäisenä yönä tehdä.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ei asiaa tällä tavalla nyt kannata ottaa sikäli, että mehän äänestimme toisessa käsittelyssä samasta asiasta nimenomaan laissa koskien asianomaisen pykälän 2 momenttia, eikä tästä ed. Saarniokaan silloin ollut niin ärtyisällä päällä siinä vaiheessa, kun siitä äänestettiin.

Lisäksi totean ed. Laxille, että tämän hallituksen aikana ei voi luottaa yhtään mihinkään. Tilanne on se, että täytyy olla ehdottomasti kaikki kirjattuna ja vielä sinetillä vahvistettuna, ennen kuin voi uskoa. Muuten ei tule, ed. Lax, mitään tämän hallituksen puheista.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Ed. Lax puhui täysin eri asiasta kuin minun esittämäni ponsi koskettaa.

Ed. Saarniolle totean, että on hieman loukkaavaa maaseudun haja-asutusalueiden ihmisten kannalta puhua katuvalojen syyttämisestä ja sammuttamisesta tässä yhteydessä.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Olen kunnioittanut ed. Saarnion mielipiteitä yleensä, mutta tällä kertaa se, mitä hän sanoi, oli sen luontoista, mitä en lainkaan ymmärtänyt. Ymmärrän sen, että hän helsinkiläisenä ajattelee asioita ehkä hieman toisella tavalla kuin ne henkilöt, jotka ovat joutuneet näkemään sen palvelutason alasajon, jota eri alueilla on.

Ponnella pyritään nimenomaan siihen, että myös vähäväkisellä kansanosalla olisivat palvelut saatavissa, kun otetaan huomioon myös se, että julkinen liikenne, niin kuin ed. Saarnio tietää liikennevaliokunnan jäsenenä, on heikentynyt siinä määrin, että ei ole mahdollisuutta mennä jonnekin keskuksiin hakemaan palvelua.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kankaanniemi ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää, että ainakin niihin kuntiin, joissa nyt on kunnallinen oikeusaputoimisto, järjestetään sivutoimisto ja muihin kuntiin sivuvastaanotto, jossa oikeusavustajilla on riittävät ja tarkoituksenmukaiset vastaanottoajat. Tämän lisäksi tulee laajentaa nyt koekäytössä olevaa palvelumootta, jossa oikeusavustajat muun muassa tietokoneella varustautuneina menevät asiakkaiden luokse."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetyt, lakivaliokunnan mietinnössä ehdotetut 15. ja 16. lakiehdotus sekä hallituksen esitykseen sisältyvät 2.—5., 10., 12. ja 14. lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä hallituksen esitykseen sisältyvien 1., 6.—9., 11. ja 13. lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Lopuksi on äänestettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Kankaanniemen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 48 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 30. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemistä ja rankaisemista koskevan yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä annetun lain muuttamisesta

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely

Hallituksen esitys 180/1997 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 18/1997 vp

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen pääteään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. Lakiehdotuksesta on päätettävä noudattamalla valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa olevia säännöksiä, koska asia koskee perustuslakia. Lakiehdotusta ei siis voida hyväksyä jätettäväksi lepäämään, ja se on hylätty, jollei sitä ole kannatannut vähintään 2/3 annetuista äänistä.

Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta annetun lain kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 109/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 18/1997 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Kalli: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotus hylätään, joka ehdotus on vastalauseen mukainen.

Ed. Komi: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan ed. Kallin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kalli ed. Komin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Alho, Andersson C., Andersson J., Anttila U., Antvuori, Apukka, Backman, Biaudet, Bremer, Bryggare, Dromberg, Elo, Enestam, Filatov, Gustafsson, Haatainen, Hassi, Helle, Holopainen, Huotari, Hurskainen, Häkämies, Hämäläinen, Ihmäki, Immonen, Itälä, Jaakonsaari, Jansson, Juurola, Jääskeläinen, Kallio, Kalliomäki, Kanerva I., Kanerva S., Kantalainen, Karhunen, Karjalainen, Karpio, Kautto, Kekkonen, Kiljunen, Kokkonen, Korhonen M., Koski V., Koskinen H., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Krohn, Kukkonen J., Kuoppa, Kuosmanen, Kurola, Laaksonen, Lahtela, Laine, Laitinen, Lamminen, Lapintie, Lapiolahti, Lax, Leppänen P., Lindén, Lindroos, Luhtanen, Löf, Malm, Metsämäki, Mikkola, Mähönen, Mönkäre, Nikula, Norrback, Nurmi, Nyby, Ojala A., Ojala R., Olin, Partanen, Peltomo, Penttilä, Perho, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pohjola M., Pohjola T., Polvi, Prusti, Puhjo, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rauramo, Rimmi, Rinne, Roos, Rosendahl, Saarin, Saarnio, Sasi, Savela, Siimes, Sjöblom, Soininvaara, Tahvanainen, Taina, Tarkka, Tiilikainen, Tiuri, Tulonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Uotila, Vartiainen, Vehkaoja, Viitamies, Viitanen, Viljamaa, Vähänäkki, Wahlström ja Zyskovicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Nissilä, Aula, Huuhtanen, Hyssälä, Juhantalo, Järvilahti, Jäätteenmäki, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Karjula, Kemppainen, Kiviniemi, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Koski M., Kääriäinen, Leppänen J., Lindqvist, Lämsä, Manninen, Myllyniemi, Mölsä, Pehkonen, Pesälä, Ranta-Muotio, Rehn, Rehula, Ryhänen, Saari, Smeds, Suhola, Takkula, Tennilä, Vanhanen, Vehviläinen, Veteläinen, Virtanen, Vistbacka, Vuorensola ja Väistö.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho, Alaranta, Aura, Brax, Halonen, Heinonen, Hellberg, Huttu-Juntunen, Isohookana-Asunmaa, Kaarilahti, Knaapi, Korhonen R., Korteniemi, Kuisma, Laakso, Lehtosaari, Liikkanen, Lipponen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Niinistö, Pekkarinen, Rajamäki, Rantanen, Rask, Räsänen, Saapunki, Skinnari, Tiusanen, Vihriälä, Vokkolainen ja Wideroos.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 32. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 201/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden osasto 30/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotus hylätään, koska lain säästöta-voite 3 miljoonaa markkaa toteutetaan vakuutuksen korvauspiiriä heikentämällä eikä vakuutetun ja valtion maksuosuutta muuttamalla, niin kuin hallitusohjelmassa ja lain perusteluissa sanotaan. Tulen myös jatkossa esittämään perustelulausumaa käsiteltäväksi, jos tämä laki hyväksytään.

P u h e m i e s : Ed. Lämsä, myös perustelulausumaehdotus on aihetta tehdä tässä vaiheessa.

P u h u j a : Arvoisa puhemies! Nimelläni oleva perustelulausuma, jota siis ehdotan, kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin lain soveltamisongelmia käytännössä ja erityisesti sitä, asettaako ansionmenetyksen

korvauksen poistaminen fysikaalisen hoidon ajalta maatalousyrittäjät eriarvoiseen asemaan muihin väestöryhmiin verrattuna, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi.”

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä ed. Lämsän lausumaehdotusta, joka asettaa maatalousyrittäjät muun muassa fysikaalisen hoidon ansionmenetyksen korvausta koskevassa asiassa tasavertaiseen asemaan muiden väestöryhmien kanssa.

Muutoinkin tämän asian osalta voi todeta, että tämä on eräällä tavalla kiusantekoa maatalousyrittäjille. Siinä mielessä kannatan myös ehdotusta lakiehdotuksen hylkäämisestä samoin kuin perustelulausumaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Lämsä ed. Mannisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on siltä varalta, että lakiehdotus hyväksyttäisiin, ed. Lämsä ed. Mannisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin lain soveltamisongelmia käytännössä ja erityisesti sitä, asettaako ansionmenetyksen korvauksen poistaminen fysikaalisen hoidon ajalta maatalousyrittäjät eriarvoiseen asemaan muihin väestöryhmiin verrattuna, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

P u h e m i e s : Ensin on äänestettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Alho, Andersson C., Andersson J., Anttila U., Antvuori, Apukka, Backman, Biaudet, Bremer, Bryggare, Dromberg, Elo, Enestam, Filatov, Gustafsson, Haatai-

nen, Hassi, Helle, Holopainen, Huotari, Hurskainen, Häkämies, Hämäläinen, Ihämäki, Immonen, Itälä, Jaakonsaari, Jansson, Juurola, Kallio, Kalliomäki, Kanerva S., Kantalainen, Karhunen, Karjalainen, Karpio, Kautto, Kekkonen, Kiljunen, Kokkonen, Korhonen M., Koski V., Koskinen H., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Krohn, Kukkonen J., Kuosmanen, Kurola, Laaksonen, Lahtela, Laine, Laitinen, Lamminen, Lapintie, Lapiolahti, Lax, Leppänen P., Lindén, Lindroos, Luhtanen, Löy, Malm, Metsämäki, Mikkola, Mähönen, Mönkäre, Nikula, Norrback, Nyby, Ojala A., Ojala R., Olin, Partanen, Peltomo, Perho, Pietikäinen S., Pohjola M., Pohjola T., Polvi, Prusti, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rauramo, Rimmi, Rinne, Rosendahl, Saarnio, Sasi, Savela, Siimes, Sjöblom, Soininvaara, Tahvanainen, Taina, Tarkka, Tiilikainen, Tiuri, Tulonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Uotila, Vartiainen, Vehkaoja, Viitamies, Viitanen, Vähänäkki, Wahlström ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Nissilä, Aula, Huuhtanen, Hyssälä, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Karjula, Kemppainen, Kiviniemi, Koistinen, Komi, Korkeaaja, Koski M., Kuoppa, Kääriäinen, Leppänen J., Lindqvist, Lämsä, Manninen, Myllyniemi, Mölsä, Pehkonen, Pesälä, Puhjo, Ranta-Muotio, Rehn, Rehula, Ryhänen, Saari, Saارينen, Smeds, Suhola, Takkula, Tennilä, Vanhanen, Vehviläinen, Veteläinen, Vistbacka, Vuorensola ja Väistö.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Kuisma, Penttilä ja Pietikäinen M.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho, Alaranta, Aura, Brax, Halonen, Heinonen, Hellberg, Huttu-Juntunen, Isohookana-Asunmaa, Kaarilahti, Kanerva I., Knaapi, Korhonen R., Korteniemi, Laakso, Lehtosaari, Liikkanen, Lipponen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Niinistö, Nurmi, Pekkarinen, Rajamäki, Rantanen, Rask, Roos, Räsänen, Saapunki, Skinnari, Tiusanen, Vihriälä, Viljamaa, Virtanen, Vokkolainen ja Wideroos.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 46 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 36. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on äänestettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Lämsän ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 44 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 38. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys 152/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden mietintö 31/1997 vp
Toivomusaloite 239/1997 vp

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Lakiesityshän sinänsä korjaa peruspäivärahan summaa 2 markalla päivässä, mikä on tietysti myönteinen seikka. Kuitenkaan tämä 2 markkaa ei ole riittävä, kun otetaan huomioon se jälkeensä jääneisyys ja yleensäkin se kehitys, joka yhteiskunnassa on tänä aikana tapahtunut. Tämän vuoksi, koska esityksemme päivärahan korottamisesta 122 markkaan ei tullut hyväksytyksi toisessa käsittelyssä, ehdotan seuraavaa perustelulausumaa, joka on jaettu myös pöydille ja kuuluu seuraavasti:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin jälkeensä jääneisyyden ja taloudellisen kasvun edellyttämän tasokorotuksen toteuttamiseksi peruspäivärahaan ja työmarkkinatu-

keen vuodelle 1999, jotta toimeentulominimin rajoilla elävien pitkäaikaistyöttömien ja nuorten tilanne paranisi taloudellista kasvua vastaavalla tavalla.”

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Mannisen tekemää ehdotusta.

Ed. K u i s m a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Mannisen tekemää esitystä ja totean, että tällainen politiikka, mitä peruspäivärahoissa ja työmarkkinatuessa on käytetty, on moraalitonta, että kaikkein huonoimmin kohdellaan kaikkien vähäosaisimpia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Manninen ed. Lämsän kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin jälkeenyänsyyden ja taloudellisen kasvun edellyttämän tasokorotuksen toteuttamiseksi peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen vuodelle 1999, jotta toimeentulominimin rajoilla elävien pitkäaikaistyöttömien ja nuorten tilanne paranisi taloudellista kasvua vastaavalla tavalla.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Nyt on äänestettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Mannisen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys 216/1997 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 32/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tässä laissa hallitus on esittänyt, että kuntien valtionosuuksia vähennetään vuositasolla siten, että kuntien omavastuuosuutta korotetaan 102 markalla, mikä merkitsee, että kaiken kaikkiaan valtio olettaa, että toimeentulotukimenot alenevat yli 500 miljoonalla markalla. Jo valiokunta totesi, että tämä olettaus on ilmeisen ylimitoitettu. Välittömästi sen jälkeen, kun toinen käsittely oli päättynyt, onkin tullut sellaista tietoa, että myös valtion ja ainakin Kansaneläkelaitoksen taholta katsotaan, että näin todella on: säästö ei tule olemaan näin suuri. Myöskään asumistukimenojen kasvu ei tule olemaan niin suuri kuin tässä laskelmassa on oletettu.

Kun esitys on muutoinkin voimassa olevan valtionosuuslain periaatteiden vastainen, ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Mannisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Manninen ed. Lämsän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Alho, Andersson C., Andersson J., Anttila U., Antvuori, Apukka, Backman, Biaudet, Bremer, Bryggare, Dromberg, Elo, Enestam, Filatov, Gustafsson, Haatainen, Hassi, Helle, Holopainen, Hurskainen, Häkämies, Hämäläinen, Ihamäki, Immonen, Itälä, Jaakonsaari, Jansson, Juurola, Kallio, Kalliomäki, Kanerva I., Kanerva S., Kantalainen, Karhunen, Karjalainen, Karpio, Kautto, Kekkonen, Kiljunen, Kokkonen, Korhonen M., Koski V., Koskinen H., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Krohn, Kuisma, Kukkonen J., Kuosmanen, Kurola, Laaksonen, Lahtela, Laine, Laitinen, Lamminen, Lapintie, Lapiolahti, Lax, Leppänen P., Lindroos, Luhtanen, Löf, Malm, Metsämäki, Mikkola, Mähönen, Mönkäre, Nikula, Norrback, Nurmi, Nyby, Ojala A., Ojala R., Olin, Partanen, Peltomo, Penttilä, Perho, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pohjola M., Pohjola T., Polvi, Prusti, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rask, Rauramo, Rimmi, Rinne, Roos, Rosendahl, Saارينen, Saarnio, Sasi, Savela, Siimes, Sjöblom, Tahvanainen, Taina, Tarkka, Tiilikainen, Tiuri, Tulonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Uotila, Vartiainen, Vehkaoja, Viitamies, Viitanen, Viljamaa, Vähänäkki, Wahlström ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Nissilä, Aula, Huuhtanen, Hyssälä, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kalli, Kankaanniemi, Karjula, Kemppainen, Kiviniemi, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Koski M., Kuoppa, Kääriäinen, Leppänen J., Lindqvist, Lämsä, Manninen, Myllyniemi, Mölsä, Pehkonen, Pesälä, Puhjo, Ranta-Muotio, Rehn, Rehula, Ryhänen, Saari, Smeds, Suhola, Takkula, Tennilä, Vanhanen, Vehviläinen, Veteläinen, Vistbacka, Vuorensola ja Väistö.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho, Alaranta, Aura, Brax, Halonen, Heino-nen, Hellberg, Huotari, Huttu-Juntunen, Isohookana-Asunmaa, Kaarilahti, Kallis, Knaapi, Korhonen R., Korteniemi, Laakso, Lehtosaari, Liikkanen, Lindén, Lipponen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Niinistö, Pekkarinen, Rajamäki, Rantanen, Räsänen, Saapunki, Skinnari,

Soininvaara, Tiusanen, Vihriälä, Virtanen, Vokkolainen ja Wideroos.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 44 ei-ääntä; poissa 35. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Hallituksen esitys laiksi toimeentulotuesta sekä laiksi sosiaalihuoltolain ja -asetuksen eräiden säännösten kumoamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys 217/1997 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen mietintö 33/1997 vp

Lakialoite 116, 126/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan perusturvan alhainen taso ja pitkäaikaistyöttömyys ovat merkittävästi lisänneet toimeentulotukiasiakkaiden määrää. Erityisesti toimeentulotukiasiakkaana säilyminen on erityisen voimakkaasti kasvanut. Jos tarkastellaan tilastoa, vuonna 1990 pitkäaikaisesti toimeentulotuen varassa olevia kotitalouksia oli 21 200 eli 12 prosenttia toimeentulotukea saaneista kotitalouksista. Sen sijaan vuonna 1995 toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavia kotitalouksia oli jo 67 850 eli määrä oli kolminkertaistunut viiden vuoden aikana, ja se on ollut vuonna 1996 edelleen kasvussa.

Tämä osoittaa sen, että suomalainen sosiaaliturvajärjestelmä sisältää niin paljon aukkoja ja niin alhaisen perustason, että ihmiset eivät tule toimeen ensisijaisella toimeentuloturvalle, vaan joutuvat turvautumaan viimesijaiseen apuun eli toimeentulotukeen. Näin ollen ei ole mitään perusteita sille, että nyt hallitus esittää toimeentulotuen perusosan eli niin sanottuun ruokarahan leikkaamista sisällyttämällä siihen 7 prosentin omavastuuosuuden. Tämän lisäksi esitetään lapsikorotusten osuuden leikkausta, mikä merkitsee

sitä, että lapsiperheet joutuvat entistä suurempaan ahdinkoon. On muistettava, että toimeentulotuen saajista huomattava osa on työmarkkinatuella olevia ja näitten perheitten lapsikorvauksia leikattiin jo aikaisemmin 60 prosentilla.

Tämän lisäksi nyt esitetään, että tulee rangaistuspykälä, niin sanottu karenssipykälä niille, jotka ovat kieltäytyneet työstä tai eivät ole lähteneet työvoimaviranomaisten osoittamaan koulutukseen tai muuhun toimenpiteeseen. Aikaisemmin tästä voitiin rangaista 20 prosentin leikkauksella, ja nyt leikkausprosentti nostetaan, jos kieltäytyminen tapahtuu toistuvasti, 40 prosenttiin. Leikkaushan voidaan toteuttaa vaikka useamman kerran vuodessa.

Tämä laki on selvästi tähdätty kaikkein köyhimpiä ihmisiä vastaan. On tietenkin lähdetty siitä, että nämä ihmiset eivät pysty puolustamaan itseään eivätkä oikeuksiaan edes kohtuulliseen toimeentuloon. Selvitysmies Arajärvi jo totesi selvityksessään, että työttömyysturvan kaikkein pahin puute on sen alhainen taso, ja nyt kun leikataan toimeentulotukea, samalla leikataan myös työttömyysturvan peruspäivärahalla ja työmarkkinatuella olevien ihmisten toimeentuloa. Näin ollen ei ole mitään perusteita sille, että tämä laki voitaisiin hyväksyä. Sen sijaan, että toimeentuloa parannettaisiin, mikä olisi tarpeellista, sitä ollaan leikkaamassa.

Erityisesti kokoomuksen taholta on esitetty, kuinka hyvä tämä toimeentuloturva on ja kuinka valtavia tukia yhteiskunta maksaa näille ihmisille; ne eivät olekaan köyhiä, jotka ovat pudonneet toimeentulotuen varaan. Ed. Sasi vertasi heitä muun muassa Jorma Ollilaa sanoen, että jopa toimeentulotuella voi saada saman tulotason kuin Jorma Ollilalla, Nokian pääjohtajalla. Nokian pääjohtaja Jorma Ollila vuoden 1996 verotietojen mukaan ansaitsee nettotuloa noin kolmessa tunnissa sen, minkä toimeentulotuella oleva ihminen saa kuukaudessa leipärahaa käteensä, ja tässä eivät ole mitkään optiorahat eivätkä muut, vain verotettavan tulon nettotulo kysymyksessä.

Mielestäni tämä jo osoittaa sen, kuinka pienillä rahoilla joudutaan tulemaan toimeen. Kun eduskunnassa käsiteltiin Ulf Sundqvistin asiaa, hänet on todettu Helsingin ulosottoviranomaisten taholta varattomaksi ja itse asiassa tulottomaksikin; ei ole mitään ulosmitattavaa. Hän 12 tunnin konsulttipalkkioillaan saa saman nettona käteen, mitä toimeentulotukiasiakas saa kuukaudessa ruokarahaa. Eli tässä vähän suhteita, mistä on kysymys.

Toimeentulotuella pudonneet ihmiset joutuvat todella tulemaan pienillä rahoilla toimeen, ja ihmisarvoisen elämän saavuttamiseksi mielestäni tämä ei ole riittävä taso. Päinvastoin sitä tulisi korottaa eikä leikata, niin kuin nyt ollaan tekevässä.

Tämä on surullinen yö, kun ollaan leikkaamassa toimeentulotukea ja eduskunta sen hyväksyy. Nämä, voi sanoa, hyväosaiset ihmiset ovat hyväksymässä sen, että kaikkein huono-osaisimmilta otetaan. Valtion tai kuntien taloudellinen tilanne ei ole tänä päivänä sellainen, että se edellyttäisi tällaista leikkausta. On muistettava, että kun tätä on perusteltu sillä, että toimeentulotuki tulee lakiin — sinänsä on hyvä, että se määritellään laissa — ei ole olemassa sellaista kauppaa, missä lailla myytäisiin tavaraa. Lailla ei voi ostaa leipää, siellä tarvitaan rahaa. Näin ollen laissa olisi tullut olla sellaiset markkamäärät, mitkä olisivat turvanneet ihmisten toimeentulon. Vaikka tämä olisi kuinka vahvasti säädetty laissa, jos ei ole rahaa, ei ruokaa ja toimeentuloa saa, vaan ihmiset joutuvat leijonoihin menemään.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys loukkaa mielestäni syvästi niitten ihmisten oikeuksia, jotka ovat joutuneet taloudelliseen ahdinkoon ja turvautumaan kunnalliseen toimeentulotukeen. Tämän johdosta eduskunnan tulee hylätä hallituksen esitys n:o 217, joka merkitsee sitä, että toimeentulotuki jäisi nykyiselle tasolle.

Ehdotankin lakiehdotusten hylkäämistä. Jos eduskunta hylkää tämän esityksen, uskon, että hallituksellakaan ei ole varaa lähteä uudelleen toimeentulotukea leikkaamaan.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kyllä vähän ihmetellä sitä, että ed. Kuoppa teki hylkäsesityksen. Onhan kuitenkin pidettävä mielessä, että toisessa käsittelyssä olemme hävinneet tämän lain sisällön osalta kaikki tärkeät äänestykset. Ed. Kuoppa ei pääse niihin tärkeisiin tavoitteisiin, mistä hän mainitsi, sillä että laki nyt hylättäisiin, koska silloin asiantila jatkuu entisellään eli valtioneuvoston päätöksellä voidaan aikaansaada täsmälleen samat muutokset, mitä toisessa käsittelyssä aikaansaatiin tai jopa vielä huonommat muutokset.

Haluaisin tähän kiinnittää huomiota, että tehdessään tämän ehdotuksen ed. Kuoppa ei välttämättä ollenkaan pääse maaliin ja parantamaan näiden asiakkaitten asemaa.

Ed. P e r h o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää vielä tässäkin yhteydessä huomiota siihen, missä määrin valio-kunnassa tehtiin työtä sen eteen, että kiristyksien kohteeksi, jotka tulevat työstä kieltäytymisen johdosta mahdollisena toimeentulotuen alentamisena, ei haluta missään olosuhteissa niitä ihmisiä, joilla on monia eri ongelmia. He tarvitsevat ammattiauttajia, he tarvitsevat mahdollisuuksia muulla tavalla saada elämänsä hallintaan. Erit-täin monen turvalukon avulla turvataan se, että näitä toimenpiteitä ei kohdisteta niille ihmisille, joille niitä ei ole tarkoitettu.

Mutta on henkilöitä, tietysti hyvin pieni vähemmistö toimeentulotuen saajien joukossa, joille olisi osoittaa työtä, joka turvaisi heidän toimeentulonsa. Jos he siitä kieltäytyvät, ei ole varmasti väärin, että heiltä toimeentulotukea voidaan tarvittaessa alentaa. Tämä ryhmä on pieni. Kaiken kaikkiaan työttömyysturvalain nojalla karensseja työstä kieltäytymisen johdosta pannaan toimeen vuosittain noin 2 000 ja siitä siilautuu tähän joukkoon hyvin pieni osa.

Ed. K u o p p a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vain lyhyesti todeta, että tämä on hallituksen esitys, joka alun perin oli vielä sellainen, että nämä markkamäärät eivät olisi tulleet edes lakiin. Tosin perustuslakivalio-kunta näki tarpeelliseksi, että markkamäärät ovat laissa. Siinä mielessä asia meni parempaan suuntaan. Mutta on muistettava, että eivät ihmiset lailla pysty välttämättömiä tarvikkeita osta-maan ja markkamäärä alun alkaenkin on alimitoitettu, ja nyt sitä leikataan. Ei asia parane sillä, että se on laissa. Kyllä hallitus pystyy tuomaan uuden esityksen, oli se sitten laissa tai hallituksen päätöksellä toteutettava, jos se haluaa kaikkein köyhimpien ihmisten toimeentuloa leikata tai parantaa. Sillä on ne mahdollisuudet, ja tämä on poliittinen ratkaisu, joka tässä eduskunnassa tehdään nyt. Näyttää siltä, että eduskunta ei ole valmis muistamaan tässä maassa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Tuossa jokunen viikko sitten, olisikohan kolme viikkoa sitten, itärajan kunnista tuli kirjeitä semmoisista ongelmista, jotta ulkomaalaisten kohdalla lähinnä toimeentulotukiasioiden myöntä-misessä on ollut tulkintavaikeuksia. Siellä ei oikein tiedetty, miten pitäisi käyttäytyä, ja sieltä on lähetetty kirje sosiaali- ja terveysministerillekin ja pyydetty ohjeistuksia joskus elokuussa, mutta

jostain syystä semmoisia ohjeistuksia ei ole tullut vieläkään. Siinä mielessä kun lukee tätä mietintöä, mikä on käsittelyssä, ja lakia, ei näissäkään sen tyyppisiin asioihin oteta kantaa.

Sen vuoksi minusta olisi tärkeää, jotta eduskunta nyt ottaisi siihen kannan, ja minä ehdotan semmoista perusteluihin otettavaa lausumaa, mikä on jaettu pöydille: ”Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta toteaa, että asiaa hoitavien sosiaaliviranomaisille on annettava selkeä hallinnollinen ohjeistus niistä perusteista, joilla turistina maassa oleskelevälle ulkomaalaiselle voidaan yleensäkin maksaa toimeentulotukea, ottaen huomioon ulkomaalaislain käännättämistä ja karkottamista koskevat säännökset.”

Tietysti ulkomaalaislaki säätelee näitä asioita ja siellä on oikeastaan 37 §:ssä käännättämistä ja 40 §:ssä karkottamista koskevat säännökset.

Ed. T u o m i o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lahtela on ponsiehdotuksessaan puuttunut ihan oikeaan asiaan. Joitakin aikoja sitten on havaittu tällaisten ohjeiden puute ja siitä johtunut käytäntö, jota ei voida puolustaa. Mutta koska asia kuitenkin on viimeksi tänään tehtyjen tarkistusten perusteella sosiaali- ja terveysministeriössä ja siis hallituksen piirissä jo hoidossa, tällainen ponsi ei enää tässä vaiheessa ole tarpeen. Me luotamme siihen, että hallitus hoitaa asian kuntoon sillä lailla kuin on meille ilmoitettu.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Haluan myös kiinnittää huomiota ulkomaalaisen oikeuteen saada toimeentulotukea. Asia on ollut lehdissä koskien venäläisiä Suomessa turistiviisumilla olevia henkilöitä. Tästä asiasta keskusteltiin myös asian toisessa käsittelyssä, ja virallisestihan asia on aktualisoitunut Tohmajärven ja Värtsi-län kuntien virallisten kirjelmien johdosta sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistus asiassa on viivästynyt. Ohjeistusta ei vielä ole saatu, ja voi sanoa, että nykyinen ohjeistus on varsin puutteellinen, koska se kuuluu seuraavasti: ”Myös Suomessa oleskelevat ulkomaalaiset ovat oikeutettuja tarpeen mukaiseen toimeentulotukeen.” Täsmennettyjä ohjeita todella tarvitaan.

Tilanne paranee kuitenkin jonkin verran tämän toimeentulolain myötä siinä suhteessa, että lain 14 §:ään asetetaan selvästi tiukemmat ehdot, koska sen mukaan: ”Toimeentulotuen myöntää hakemuksesta sen kunnan toimielin, jonka alueella henkilö tai perhe vakinaisesti oleskelee.”

Nykyisellään laissa on vain, että tukea annetaan ”kunnassa oleskeleville”, joten toivottavasti tämä tiukennus myös näkyy tulevassa ohjeistuksessa koskien uutta lakia.

Ed. Lahtelan lausuma on sinänsä tarkoitukseenmukainen, ja mielestäni siinä on hyvää se, että siinä kiinnitetään huomiota sosiaali- ja terveysministeriön ja työministeriön yhteistyöhön, mutta tässä tilanteessa se ei ole välttämätön ensinnäkään siitä syystä, että todellakin ministeri Mönkäre on tänään todennut, että nopeasti nämä ohjeet on tarkoitus saada, ja myös ryhmän puheenjohtaja Tuomioja korosti sitä, että asia pitää nopeasti saada päätökseen; jotta ohjeet saadaan mahdollisimman pikaisesti kentälle.

Myös sosiaali- ja terveysministeriö on tänään antanut vastauksen ed. Lahtelan kirjalliseen kysymykseen todeten asiasta seuraavasti: ”Toimeentulotuen tarkoituksena ei ole, että turisti voisi sen turvin jatkaa oleskeluaan Suomessa. Rahapulaan joutuneen turistin tulee mahdollisimman pikaisesti palata asuinmaahansa, vaikka hänen viisuminsa vielä olisi voimassa. Näin ollen on katsottava, että toimeentulotuen tarve laajimmillaankin rajoittuu vain kotimatkakustannuksiin sekä niihin ruoka- ym. välttämättömiin kustannuksiin, jotka syntyvät ennen kuin turisti kohtuudella ennättää palata asuinmaahansa.” Jos tämä on ohjeistus, olen siihen tyytyväinen.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ed. Lahtela on puuttunut ihan asialliseen ongelmaan — tai voiko ongelma koskaan olla asiallinen, mutta olemassa olevaan ongelmaan — mutta ei tämä ongelma koske yksinomaan itärajaa ja venäläisturisteja.

Minä väitän keskusteltuani eräiden sosiaaliviranomaisten kanssa, ja minulla on paperilla kirjallistakin tietoa, että täällä oleskelevien ulkomaalaisten osalta, kun he menevät sosiaalitoimistoon pyytämään rahaa, ei uskalleta tehdä kielteistä päätöstä, koska joudutaan sormella osoitettavaksi ja ilmoitetaan, että kyseessä on rasistinen syrjintä. Rahaa näin ollen annetaan, jotta ei jouduttaisi tällaisen syytelyn kohteeksi. Tältä osin vaadittaisiin myös, että siltä osin kuin Suomessa olevia ulkomaalaisia koskevia säännöksiä on olemassa, ne muutetaan sellaisiksi, että sosiaaliviranomaiset tietävät selkeästi toimintansa pohjan, sen mitä heillä on velvollisuus ja oikeus varoja antaa täällä olevien ulkomaalaisten toimeentuloon. Tämä on olemassa oleva ongelma. Toin sen nyt samalla kertaa esille,

vaikka se on hiukan eri ongelma, kuin mitä ed. Lahtela on esittänyt.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Ensinnä haluan todeta ed. Sasille, että hänkin on tässä talossa ollut jo niin pitkään, että tietää aivan varmasti sen, että jollakin ministerin vastauksella kirjalliseen kysymykseen ei ole mitään ohjaavaa merkitystä.

Arvoisa puhemies! Tämä laki heikentää toimeentulotukea, niin kuin toisessa käsittelyssä varsin selvästi pystyttiin osoittamaan, ja myös se ohjeistus, joka tällä hetkellä on, on niin puutteellinen, että niihin valituksiin, joita yleensä toimeentulotuesta tehdään, muutoksia ei saada läänioikeudessa yleensä lävitse.

Arvoisa puhemies! Tämän johdosta kannatan ed. Kuopan tekemää hylkäysehdotusta.

Nimenomaan ohjeistuksen puutteen johdosta on ongelmia, ja ne lupaukset, mitä yleensä on eduskunnassa annettu, että ministeriössä toimitaan, eivät ole yleensä toteutuneet. Mutta kun eduskunta lausumassaan asian toteaisi, silloin se edellyttäisi, että ministeriö toimii.

Tämän johdosta kannatan myös ed. Lahtelan perustelulausumaehdotusta.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tähän lakiinhan jää kaksi kaikkein suurinta epäkohtaa: Ensinnäkin monilapsisten perheiden normia leikataan kolmannelta lapsesta alkaen jopa 13 prosenttia, jolloin käytännössä näiden lasten tulee elää yksinomaan lapsilisällä niin ruoan, vaatetuksen kuin kaiken muunkin suhteen. Toinen on asumistuen omavastuu, joka johtaa kaikkien asiantuntijana olleiden kunnallisten henkilöiden mukaan vain lisähäätöihin ja entistä suurempiin ongelmiin. En kuitenkaan kannata enkä esitä tämän lain hylkäämistä siitä syystä, että perustuslain 15 a §:n 1 momentti edellyttää, että tästä säädetään lain tasolla. Jos laki hylätään, tämä perusoikeuksia koskeva tilanne, joka on tavallaan lain vastainen, tulisi edelleen jatkumaan. Näin ollen tämä tilanne on syytä korjata.

Ehdotan, että hyväksyttäisiin perustelulausuma siinä muodossa kuin se on I vastalauseessa ja kuuluu: ”Eduskunta edellyttää hallituksen asettavan parlamentaarisen komitean valmistelemaan perustulon kehittämistä.”

Perustelen tätä lausumaa sillä, että tarvitaan laaja-alaista tarkastelua ensisijaisten etuuksien tasosta, verotuksesta ja toimeentulotuesta yhdessä. Sillä pohjalla voidaan luoda yhden luokun

järjestelmä. Muutos on niin suuri, ettei sitä voida laajankaan hallituksen varsinkaan ylimielisellä asenteella saada aikaan, vaan siihen tarvitaan kaikki parlamentaariset rakentavat voimat mukaan. Uskon, että tällaisen komitean avulla voitaisiin saada aikaan perustulojärjestelmä, joka parantaisi tilannetta niin, että tästä monella luukulla juokuttamisesta päästäisiin pois.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Ed. Kuoppa esitti toimeentulolakiesityksen hylkäämistä. Ed. Vehkaojan huoli siitä, että hallitus voisi tällöin asetuksella tehdä nämä muutokset, on aiheeton, kuten myös ed. Mannisen huoli. Kaksi vuotta sitten laadittiin uudet perusoikeudet, ja nyt on perustuslakivaliokunta ottanut kannan tähän kysymykseen ja muihinkin vastaaviin liittyen perustoimeentuloon todeten, että nämä asiat on hoidettava lain tasolla. Hallituksella ei ole kantia tämän perustuslakivaliokunnan kannan jälkeen esittää asetuksella huononnuksia. Siinä mielessä, vaikka jäisi niin sanotusti laitton tilanne, ei tämä ainakaan asetuksella voi huonontua, vaan sieltä voi tulla vain esitys, että näitä asioita korjataan lain tasolla. Koska perustuslakivaliokunta on tämän niin tiukasti ankkuroinut, sitä ei hallitus voi muuttaa.

Kannatan ed. Kuopan hylkäysesitystä.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Ed. Lahtelan perustelulausumaesityksestä totean hyvin lyhyesti vain sen, että minusta köyhä on köyhä, on hän sitten suomalainen tai täällä asuva tai täällä pitempään viipvä tai vaikkapa lyhyempäänkin viipvä. Kaikkien toimeentulosta on huolehdittava, minimitoimeentulosta. Muuhunhan toimeentulotuki ei riitä. Minusta rasistinen sävy tässä perustelulausumaesityksessä on suorastaan ikävä.

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa rouva puhemies! Kannatan ed. Mannisen tekemää ehdotusta, koska me keskustassa olemme vaatimassa suurempia rakenteellisia uudistuksia vähimmäisturvaan ja katsoimme, että vain perustulomallin kehittämällä voimme saavuttaa tämän päämäärän. Siinä tarvitaan hyvin laajaa parlamentaarista yhteistyötä, ja uskon, että sitä tässäkin salissa on, mutta se malli vaatii vielä kehittämistä, ja vain sen mallin avulla voidaan taata kaikille kansalaisille perustulo, jonka varassa voidaan elää, ja kaikki sen tulon päälle hankittu on kannustavaa lisätoimeentuloa. Näin olemme alustavasti tätä ajatelleet ja kaavailleet.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ed. Tuomioja lupaili hallituksen puolelta niitä sun näitä itäturistien osalta. Kyllä nämä hallituksen lupaukset tiedetään. Kun ed. Lahtela on nyt sentään nähnyt vaivan ja tehnyt tällaisen hyvän ehdotuksen asiassa, josta täällä puhuttiin ja valitettiin niin kovasti muistaakseni kakkoskäsittelyssä, eihän sitä nyt kannattamatta voi jättää. Ed. Vistbacka on tainnut sitä kannattaakin, mutta minä nyt kannatan vielä varmuuden vuoksi. Ehkä se on vain pahaksi, mutta kannatan kuitenkin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Kuoppa ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut, että toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hylättäisiin.

Ed. Manninen on ed. Hyssälän kannattamana ehdottanut I vastalauseen mukaista perustelulausumaa.

Ed. Lahtela on ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta toteaa, että asiaa hoitaville sosiaaliviranomaisille on annettava selkeä hallinnollinen ohjeistus niistä perusteista, joilla turistina maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle voidaan yleensäkin maksaa toimeentulotukea, ottaen huomioon ulkomaalaislain käännättämistä ja karkottamista koskevat säännökset.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

P u h e m i e s : Ensin päätetään lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, Andersson C., Andersson J., Anttila U., Antvuori, Apukka, Aula, Backman, Biaudet, Bremer, Bryggare, Dromberg, Elo, Enestam, Filatov, Gustafsson, Haatainen, Hassi, Helle, Huotari,

Huuhtanen, Hyssälä, Häkämies, Hämäläinen, Ihamäki, Immonen, Itälä, Jaakonsaari, Jansson, Juhantalo, Juurola, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kalli, Kallio, Kalliomäki, Kallis, Kanerva I., Kanerva S., Kantalainen, Karhunen, Karjalainen, Karjula, Karpio, Kautto, Kekkonen, Kempainen, Kiljunen, Kiviniemi, Koistinen, Kokkonen, Komi, Korhonen M., Korkea-osa, Koski M., Koski V., Koskinen H., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Krohn, Kuisma, Kukkonen J., Kuosmanen, Kurola, Kääriäinen, Laaksonen, Lahtela, Laine, Laitinen, Lamminen, Lapintie, Lapiolahti, Lax, Leppänen J., Leppänen P., Lindén, Lindqvist, Lindroos, Luhtanen, Lämsä, Löf, Malm, Manninen, Metsämäki, Mikkola, Myllyniemi, Mähönen, Mölsä, Mönkäre, Nikula, Norrback, Nurmi, Nyby, Ojala A., Ojala R., Olin, Partanen, Peltomo, Perho, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pohjola M., Pohjola T., Polvi, Prusti, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Ranta-Muotio, Rask, Rauramo, Rehn, Rehula, Rimm, Roos, Rosendahl, Ryhänen, Saari, Saari, Saarnio, Sasi, Savela, Siimes, Sjöblom, Smeds, Soininvaara, Suhola, Tahvanainen, Taina, Takkula, Tarkka, Tiilikainen, Tiuri, Tulonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Uotila, Vanhanen, Vartiainen, Vehkaoja, Vehviläinen, Veteläinen, Viitamies, Viitanen, Viljamaa, Vuorensola, Vähänäkki, Väistö, Wahlström ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Kankaanniemi, Koskinen M., Kuoppa, Pehkonen, Puhjo, Rinne, Tennilä, Virtanen ja Vistbacka.

Tyhjää äänestävät edustajat Holopainen ja Hurskainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho, Alaranta, Aura, Brax, Halonen, Heinonen, Hellberg, Huttu-Juntunen, Isohookana-Asunmaa, Kaarilahti, Knaapi, Korhonen R., Korteniemi, Laakso, Lehtosaari, Liikkanen, Lipponen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Niinistö, Pekkarinen, Penttilä, Rajamäki, Rantanen, Räsänen, Saapunki, Skinnari, Tiusanen, Vihriälä, Vokkolainen ja Wideroos.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 156 jaa- ja 10 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 31. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on päätettävä perustelulausumaehdotuksista.

Äänestys ed. Mannisen ehdotuksesta

Mietintö ”jaa”, ed. Mannisen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 47 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 34. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lahtelan ehdotuksesta

Mietintö ”jaa”, ed. Lahtelan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 20 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 43. (Ään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Hallituksen esitys työvoimapolitiittisen järjestelmän uudistamiseen liittyväksi lainsäädännöksi

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys 178/1997 vp

Työasiainvaliokunnan mietintö 14/1997 vp

Lakialoite 33/1995 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys yhdistelmäuestahan on perusteiltaan oikean suuntainen, eli yhdistelmätki pyrkii työllistämään pitkäaikaistyöttömiä. Siinä mielessä se on aivan oikea suunta. Tosin siihen jäi paha puute, kun siihen jäi työllistämisehdon karttuminen vain neljään kuukauteen.

Mutta hallituksen esityksen perusteluissa on Valtion työllistämispalvelun lopettaminen. Se merkitsee kyllä sitä, että esimerkiksi työttömien ruokaloiden ja monien muiden yleishyödyllisten yhdistysten toiminta saattaa joutua melkoisiin vaikeuksiin, kun Työllistämispalvelu lopetetaan. Mielestäni työttömien ruokalatoiminta on ollut niin merkityksellinen ja merkittävä, että sitä ei pitäisi tarpeettomasti vaikeuttaa, mitä nyt hallituksen perusteluissa oleva kohta merkitsee, eli se uhkaa lopettaa tämän toiminnan. Hallituksen esityksen perusteluissa kyllä todetaan, että siinä tulee näiden tehtävien johtamiseen 10 miljoonaa markkaa lisää, mutta asiantuntijoiden mukaan se ei tule riittämään ja korvaamaan sitä, mitä Työllistämispalvelun lopettaminen merkitsee. Näin ollen ehdotan seuraavaa perustelulausumaa:

”Eduskunta edellyttää, että työttömien yhdistysten, palvelukeskusten ja kansalaisjärjestöjen toiminta turvataan säilyttämällä valtion työllistämispalvelu työvoimapolitiittisen järjestelmän uudistuksen yhteydessä.”

Ed. K o m i : Arvoisa rouva puhemies! Ajankohdan myöhäisyydestä huolimatta muutaman sanan haluan vielä lausua ennen kaikkea yhdistelmätukijärjestelmästä. Perusteluna puheenvuoron käyttämiselle on se, että lakia on käsitelty aamuyöstä joka ainoassa käsittelyssä, joten ajankohta on aikaisin tähän saakka tapahtuneista käsittelyistä.

Hallituksen esitykseen työvoimapolitiikan järjestelmän uudistamiseksi sisältyy keskeisesti esitys yhdistelmätuen käyttöönotosta hyvin pitkäaikaisten työttömien työllistämiseksi. Erittäin voimakkaan väännön tuloksena työministeri ministeriöineen antoi periksi sen verran, että yhdistelmätuella työllistetyille kertyy työssäoloa 1/3 eli neljä kuukautta maksimissaan vuoden työsuhteesta.

Yhdistelmätuen muut ehdot vastaavat normaalia työsuhdetta. Siksi on hyvin keskeisesti käyty pohdintaa työssäoloehdon täyttymisestä. Yhdistelmätuella yhdistyksille tulee mahdollisuus palkata työntekijöitä ilman omakustannusosuutta. Tämä on erikoisuus, jossa yhteiskunta voi vastata koko työntekijän palkkauskustannuksesta, ja se tekee työsuhteesta poikkeavan.

Yhdistelmätuessa voidaan maksaa työllistämistuen lisäksi myös työmarkkinatukea, joka on yhtä suuri työllistämistuen kanssa. Siksi ei ollut perusteltua eikä tasapuolista hyväksyä yhdistel-

mätuella työllistymisaikaa kokonaan työssäoloehdon täyttymisen piiriin.

Yhdistelmätuella tavoitellaan työllistettäväksi niitä työttömiä, joiden työttömyysjakso on hyvin pitkä ja jotka ovat jo osittain syrjäytyneet työelämästä. Heidän työllistämisekseen tarvitaan riittäviä kannustimia. Siksi vastalauseessa esittämämme malli, jossa työllisyyssehto olisi täyttynyt kuuden kuukauden jälkeen koko loppuajan työsuhteesta, kannustaisi yrittämään työsuhteen säilyttämistä pitempään, ja työttömyysturvan piiriin pääsemiseksi jäisi puuttumaan vuoden työsuhteen jälkeen enää neljä kuukautta, joka olisi saatava kerrytetyksi vuoden aikana avoimilla työmarkkinoilla.

Uskon, että kuuden kuukauden työssäoloehdon täyttymisen kannustaisi aktiivisesti pyrkimyksiin jatkaa työsuhdetta ja sitä kautta pääsyä niin sanottuun normaaliin työsuhteeseen. Lisäksi tämä olisi yhtenevä kuntien työllistämistuella työllistetyn kuuden kuukauden jakson työllistämisehdon kanssa.

Arvoisa puhemies! Olisi jo vihdoinkin aika kääntää katseet työpaikkojen luomiseen työttömyyden hoidon sijaan. Työvoimapolitiikan uudistuksessa kikkaillaan muutoksilla työttömyyden siirtelemiseksi ja vältellään todellisten uudistusten aloittamista, jotka ovat vääjäämättä edessä.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Näin yöaikaan puutun aivan lyhyesti yhdistelmätukeen.

Hallituksen esitys on tavallaan parannus nyt pitkäaikaistyöttömiä kohtaan, mutta perustuslakivaliokunnan käsittelyssä olisi voitu ja olisi pitänyt ottaa toisenlainen asenne. Minun mielestäni olisi pitänyt verrata oikeita ryhmiä keskenään, jolloin se olisi johtanut siihen tilanteeseen, että työssäoloehto olisi karttunut automaattisesti ja valiokunta olisi joutunut antamaan tällaisen lausunnon tai muuten olisi lakiesitys pitänyt käsitellä vaikeutetussa säätämisyjärjestyksessä.

Minun mielestäni tässä on verrattu vääriä henkilöryhmiä keskenään. Ei olisi saanut verrata työtöntä ja työssä olevaa eli työllistettyä keskenään, koska he ovat aivan erilaisessa asemassa. Olisi pitänyt verrata työsuhteisia eli kaikkia työssä olevia yhteneväisine sosiaalietuuksineen keskenään. Tällöin asia olisi minun mielestäni mennyt aivan oikein.

Nyt saattaa ensi kertaa tapahtua työmarkkinoilla niin, että toisille kertyy töistä työssäoloa ja toisille ei. Näin, mikäli laki hyväksytään, tulee joka tapauksessa tapahtumaan.

Tähän liittyy yksi iso mahdollinen ongelma työmarkkinakentän ja ay-liikkeen toiminnan kannalta. Koska peruspäivärahan ja ansiopäivärahan saamisen edellytyksenä on työssäoloehdon lisäksi myös se, että pitää kuulua sairauskassaan, saattaa käydä niin, että nämä työllistetyt eivät hakeudukaan ay-liikkeen jäsenyyteen eivätkä sairauskassan jäsenyyteen, koska työssäoloehto ei tarpeeksi kerry kahden vuoden aikana kokonaisuutena. Tällöin herää ajatus, onko tämä lakiesitys todellisuudessa yksi yritys päänavaukseen ay-liikkeen murtamiseksi. Tähän viittaa sekin, kun ed. Kantalainen aiemmassa istunnossa piti tätä uudistusta erittäin arvokkaana. Kun työnantajapuolen nokkamies pitää tämän tyylistä ehdotusta arvokkaana, jollain tavalla tulee mieleen, että on ketunhantä kainalossa. (Ed. Zyskowicz: Kyllä tässä varmaan sellainen juoni on, ed. Puhjo!) — Hyvä, että ed. Zyskowicz tunnustaa avoimesti ja rehellisesti. (Ed. Zyskowicz: Kyllä!) Kunnioitan tätä!

Joka tapauksessa kuitenkin seurauksena tästä lakiesityksestä on se, että pitkäaikaistyöttömät saadessaan 12 kuukauden työn ovat tämän 12 kuukauden ajan tietenkin paremmilla tienesteillä ja heillä on parempaa sosiaalista kanssakäymistä, ja siinä mielessä esitys on hyvä. Mutta heti 12 kuukauden jälkeen he putoavat sille aikaisemalle työmarkkinatuella ja palaavat entiseen kurjuuteensa.

Tämä on parannus siis vain yhden vuoden ajalle sillä edellytyksellä, ettei työllistety palkka ole alle työmarkkinatuen, minkä hän ennen töihin menoaan saisi. Tämäkin on nimittäin mahdollista, koska laissa ei ole millään tavoin määritelty palkan pienuutta suhteessa yhteiskunnan maksamaan työllistämisen- ja työmarkkinatukeen.

Toisena seurauksena, joka saattaa olla ehkä hallituksen taholta rehellisempikin tavoite, on se, että hallitus nyt tavallaan ostaa tällä yhdistelmätukijärjestelmällä 5 000 markalla työpaikkaa kohti työttömyystilastoja alaspäin juuri sen verran kuin näitä henkilöitä palkataan.

Lopuksi esitän aika vahvan epäilyni, että pitkäaikaistyöttömille ei löydy työllistymisjakson jälkeen uusia työpaikkoja, koska yritykset, kunnat ja järjestöt, jotka näitä palkkaavat, odottavat vesi kielellä aina 12 kuukauden jälkeen uutta 5 000 markan työllistettyä, koska hänestä ei ole minkäänmoisia palkkakuluja.

Lopuksi kannatan ed. Kuopan perustelulausemaehdotusta.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa puhemies! Työasiainvaliokunnan edustajana totean niin kuin ed. Puhjokin, että tämä yhdistelmätuki on hyvä juttu vuoden ajan. Itse ehdotin aikoinaan, että kolmasosa on hyvä kompromissi, mutta lisäksi siihen myös sen, että työaikakertymään olisi ollut kolme neljä vuotta aikaa sen jälkeen eikä kahta 2 vuotta niin kuin normalityöttömille, mutta se jäi varastamatta siitä ideasta. Tavallaan ne, jotka ovat yhdistelmätuella, nyt joutuvat hätäisesti seuraavan vuoden aikana yrittämään kerätä tätä aikaa. Minun ehdotukseni ei oikein toteutunut tässä loppuun asti.

Toisaalta sanoisin, että keskustan hurskastelut työasiainvaliokunnassa oli samaa tasoa. Minä muistan, että edellisen hallituksen aikana haluttiin ansiosidonnainen kokonaan oikeastaan poistaa niiltä ihmisiltä eikä antaa mitään mahdollisuutta enää päästä tämmöisiin juttuihin. Nyt tämä hurskastelu on tietysti ihan älytöntä varsinkin, kun on kuunnellut niitä juttuja.

Sitä paitsi laissa lukee vielä yksi erikoinen asia. Kun ennen laissa oli, että työvoimapalvelut on järjestettävä siten, että ne perustuvat asiakkaan tarpeisiin ja vapaaseen valintaan, laissa lukee nykyään, että henkilöasiakkaan on pidettävä työhakemus voimassa työvoimatoimiston määrämällä tavalla. Tämä korostuu täällä pari kertaa, että työvoimatoimisto tästä lähtien saa kunnissa määrätä sen tavan, millä asiakas käyttäytyy, kun ennen se oli asiakasta huomioon ottava juttu. Tätä ei poistettu laista, eli tämä antaa taas tietyille kunnille aika yllättävän helpon keinon spekuloida Suomen työttömyydellä.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Erityisesti Englannin mallin mukaan meillekin on tehty kaksia työmarkkinoita, a- ja b-työmarkkinat. A-markkinat ovat niille, joilla on suhteellisen vakituiset työsuhteet ja niihin kuuluvat edut, ja sitten ovat pätkätyöläiset ja osa-aikatyöläiset. Hivenen on saatu korjauksia pätkätoihin, niihin liittyviin etuihin, eduskunnassa ihan vastikään, joskin pätkätoiden ketjutus on suuri ongelma. Nyt tehdään vielä c-ryhmää yhdistelmätuella siksi, että yhdistelmätuessa työssäoloehto ei kerry koko työajalta. Tämä ehdotus on täysin järjetön tältä osin: On töissä, mutta ei ole kuitenkaan töissä. Tämä kohta on sellainen erikoisuus, että ainakin vasemmiston on varmasti siihen syytä palata heti seuraavan eduskuntakauden alussa. Tässä on selvä epäoikeudenmukaisuus.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Kuoppa ed. Puhjon kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että työttömien yhdistysten, palvelukeskusten ja kansalaisjärjestöjen toiminta turvataan säilyttämällä valtion työllistämispalvelu työvoimapoliittisen järjestelmän uudistuksen yhteydessä.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Kuopan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 47 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 32. (Ään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Hallituksen esitys laeiksi työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta ja opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 215/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 15/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. K o m i : Arvoisa puhemies! Laki omaehtoisesta koulutuksesta antaa mahdollisuuden työttömälle hakeutua aktiiviseen toimintaan työttömyytensä katkaisemiseksi. Siksi tässä laissa olisi pitänyt voimakkaammin lähteä uudistusten teille. Tilanteen korjaamiseksi olisi otettava

tarkasteltavaksi koko työttömyysturva ja koulutuksenaikaisen tuen kokonaisuus. Olisi selvitettävä etuuksien määräytyminen ja rahoitus. Tästä esimerkkinä on pitkäaikaistyöttömien koulutukseen hakeutujien pieni määrä, ja se kertoo tarpeesta tämän lain muutokseen.

Lakiin omaehtoisesta koulutuksesta jäi toisessa käsittelyssä rajoitus 15 vuoden tarkastelujaksosta, joka rajaa koulutusmahdollisuuksien ulkopuolelle muun muassa lapsia kotona hoitaneita vanhempia. Usein ovat kyseessä juuri lasten äidit, joten laajasti nähtynä laki toimii myös tasa-arvoa osittain loukkaavana syrjintänä. Tästä syystä ehdotankin vastalauseen mukaista perustelulausumaa:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti valmistamaan esitystä työttömyysturva- sekä opinto- ja koulutustukijärjestelmien kokonaisuudistukseksi siten, että järjestelmä kokonaisuudessaan kannustaa omaehtoiseen opiskeluun ja ammatillisten valmiuksien kehittämiseen sekä vahvistaa työllistymisedellytyksiä.”

Ed. K a r j u l a : Arvoisa rouva puhemies! Kannatan ed. Komin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Komi ed. Karjulan kannattamana ehdottanut vastalauseen mukaista perustelulausumaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Komin ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 44 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 36. (Ään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Hallituksen esitys arvopaperien lainaussopimusten ja takaisinostosopimusten verotusta koskeväksi lainsäädännöksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 218/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 43/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Huolimatta yön hiljaisista ja myöhäisistä hetkistä haluan paikaltani lyhyesti todeta pari asiaa ihan selvyuden vuoksi, jotta edustajat tietävät, mistä ovat päättämässä. Asia nimittäin ei ole kovin helppo eikä tavanomainen.

Esityksen tarkoituksena on veropohjan tiivistäminen. Tämän kaltainen toiminta, jota esityksessä kuvataan, on lisääntynyt erittäin nopeasti. Sen vuoksi myös lain säätäminen hyvin nopeassa aikataulussa on erittäin tärkeätä. Kuten otsikosta näkyy, kyseessä on hallituksen esitys arvopaperien lainaussopimusten ja takaisinostosopimusten verotusta koskeväksi lainsäädännöksi. Tällä todella tiivistetään veropohjaa ja tällä tavalla saadaan valtion kassaan huomattavasti enemmän verotuloja kuin tähän asti.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tarkoituksena on rahoitusmarkkinoiden kehittäminen siten, että voitaisiin käyttää takaisinosto- ja lainaussopimuksia nykyistä enemmän. Tällä hetkellä niihin kohdistuu epäsuotuisia verotuksellisia vaikutuksia, ja tarkoituksena on muuttaa lainsäädäntöä siten, että tilapäinen lainaaminen ja takaisinosto eivät aiheuttaisi luovutusseuraamuksia verotuksessa.

Täytyy todeta, että tällä on myös sellaisia vaikutuksia, että se tiivistää veropohjaa, mikä on hyvin myönteistä. Tietysti ongelma on se, että kun uusia järjestelmiä kehitetään, se saattaa helposti johtaa siihen, että lainsäädäntö ei pysy perässä.

Näiden asioiden valmistelu on kuitenkin varsin ongelmallista. Tältä osin täytyy todeta, että lain soveltamisessa saattaa olla jonkin verran

käytännön ongelmia. On myös pelättävissä, että saattaa syntyä jonkin verran kilpailuneutraliteettihäiriöitä. Tältä osin on varmaan syytä kiinnittää huomiota siihen tekstiin, joka valiokunnan mietinnössä on todettu, jossa juuri näihin mahdollisiin ongelmiin kiinnitetään huomiota ja toivotaan, että valtiovarainministeriö voisi mahdollisesti jo talven aikana katsoa, mitkä seuraamukset lain hyväksymisestä on, ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin lain edelleen kehittämiseksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 16, 31, 40 ja 42 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 6 ja 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, neljännen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä viidennen lakiehdotuksen 15 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Hallituksen esitys laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 229/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 34/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 34. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 1 a, 3 ja 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Hallituksen esitys laiksi vakuutuskassalain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 221/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 35/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 35. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 8 §, 79 ja 83 a—83 e § ja 7 luvun otsikko sekä 111 ja 132 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Hallituksen esitys laiksi eläkesäätiölain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 222/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 36/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 36. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa rouva puhemies! On todettava, että tämä laki, kuten edellinen, tuotiin

valiokuntaan niin täpärällä aikataululla, että kansanedustajien oli mahdotonta ottaa tähän itse asiassa oikein mitään kantaa. Sanontatapa, että eduskunta säätää lait, ei tässä kohtaa oikein pidä paikkaansa. Vastaisuuden varalle täytyy esittää sellainen toivomus, että näin suuren luokan kysymykset on ajoissa saatava valiokuntaan, jotta pysyttäisiin yksityiskohtiin perehtymään ja pyytämään asiantuntijoita. Koska lain on tultava voimaan vuoden vaihteessa, meillä ei ollut mitään mahdollisuuksia siihen.

Pidän erittäin valitettavana menettelynä ja jopa eduskunnan arvovallan kannalta hyvin arveluttavana, että tässä vaiheessa näin isoja lakiesityksiä voidaan tuoda ja niitä hyväksyä. Ehkäpä tämä jatkossa paranee, mutta tällaista on ollut nyt havaittavissa, että meillä ei yksinkertaisesti ole aikaa käsitellä asioita siinä määrin kuin haluaisimme.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6 ja 9 §, 43, 45, 48 ja 48 a—48 d § ja 6 luvun otsikko sekä 88, 100, 116 ja 119—121 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 1.28.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

